

BASI NA MOKANDA NA NZAMBE

KONDIMANA NA KALA

BASI NA
MOKANDA NA NZAMBE

.....bakolakisa biso nini?

"Mwana mwasi azali pelamoko na mama na ye."

Ezekiele 16:44

"Mpo na ngai mpe ndako na ngai, biso tokosalela Yawe."

Yosua 24:15

BUKU I: KONDIMANA NA KALA

Ekomami na Lydia Maillefer

Imprimé par

Ministères pour
Chaque Enfant
B. P. 9 Idiofa
Rep. du Zaïre

NTINA NA BUKU OYO

Buku oyo ekomami mpo na kosunga basi na Zaire koyekola Mokanda na Nzambe, mpe koyekola ndenge na basi na Mokanda na Nzambe. Kati na buku oyo okozua masese na basi batangami na Kondimana na Kala mpe ndenge nini makambo na bomoi na bango ekosunga biso lelo. Bamosusu na basi yango bazalaki malamumu, batosi na Nzambe; bamosusu na bango bazalaki bobele mabe.

Ezali elikia na mokomi ete mwasi na mwasi akotanga buku oyo na ndako na ye elongo na baverset na Mokanda na Nzambe bakomami na likolo na lisolo moko na moko. Na nsima, malamumu mwasi motangi atanga bituneli na nsuka mpe aluka na motema na ye moko soko ye azali lolenge na mwasi na lisolo yango mpe amibongisa ye na kati na nguya na Molimo Mosanto mpe na libondeli.

Ezali mpe elikia ete balakisi bakoka kokamata buku oyo kati na kalasi na basi poso na poso. Soko akamati lesu moko poso moko na moko, ekokoka penepene mbula moko. Ekoki ete molakisi atanga Mokanda na Nzambe liboso na kalasi koyeba makambo mikemike na lisolo yango ete ayebisa basi, mpo ete buku oyo ezui esika koyebisa yonso pelamoko ekomami na Mokanda na Nzambe te. Moto akoki kotanga yango ye moko. Soko molakisi asiji kolimbola yonso na kalasi na ye, atuna bituneli bikomami na nsuka na lisolo na lisolo. Tika basi bazua esika kosolola mpe kotuna makambo mazali na mitema na bango. MOLAKISI APESA EYANO, YE MOKO, TE. Bituneli oyo ezali na biyano na buku oyo te na ntina ete mwasi na mwasi ye moko aluka eyano kati na Mokanda na Nzambe to na bomoi na ye moko.

Tokolikia ete soko masolo oyo na basi maingeli mitema na basi, mosusu bakobongola mitema na bango mpe bakobila Yesu na motindo Biblia elobi.

--L.C.M.

EWA

Tanga: Genese ch. 2 mpe 3

Lisolo:

Ewa asalamaki na Nzambe mpo na kosunga mobali na ye. Asalami na mokua na nzoto na mobali na ye. Satana amekaki Ewa na mayele na ntembe (Genese 3:1,4). Alobaki: "Nzambe alobaki solo ete bino bokoki kolija mbuma na nzete yonso na elanga te? Okokufa te soko olei yango."

Wana eyaki Nzambe kotala soko nini esili kobima, Adama atiaki likambo yango likolo na Ewa mpe Ewa atiaki yango likolo na Nyoka (Satana). Tolingi te kokumba kilo na masumu biso moko. Tolingi kotiya likambo yango likolo na moto mosusu seko.

Lisumu na Ewa epesaki bango yonso misato likambo oyo ekosila te. Adama azuaki likambo ete matiti mpe nzube ekobima na elanga mpe Adama akotoka mingi na nzela na kozua bilei mokolo na mokolo. Nzambe alobaki mpe ete Adama akozonga na mputulu wana ekokufa ye na nsuka na bomoi (3:17-19).

Ewa azuaki likambo ete akozua mawa mingi kati na kobota bana mpe mobali akozala mokambi na ye (3:16).

Nyoka azuaki likambo boye: Nzambe afigaki ye mpe uta na mokolo yango, akotambola bobele na libumu na ye na nsoni (3:14-15).

Tala Ewa. Ayebaki toli na Nzambe malamumu (ch. 3:1-3), kasi atosaki yango te. Abandaki malamumu na Nzambe elongo, kasi asukaki na mabe. Likambo na ye nini? Aumelaki na esika na Satana. Apusaki kosolana na ye--akimi ye te. Tala Ewa lisusu. Aliaki mbuma mingi na nzete yango? TE! Bobele moko. Mobali na ye aliaki moko lokola, kasi ata boye, bazuaki likambo. Nzambe akotala moke to

monene na masumu na biso te. Totosi mobimba, to tokwei mobimba. Bongo, mayele na kolonga ezali bobele na kati na Yesu, Molongi na biso.

Bituneli:

1. Satana akotaki ndako na Adama boni? Na nzela nini?
2. Nzambe asalaki mwasi mpo na kosala nini?
3. Ewa ayebaki toli na Nzambe malamumu, kasi esungaki ye? Soko oyebi makambo yonso na ntina na kozala mwana na Nzambe, kasi obili yango te, ekosunga yo?
4. Tokoyeba nzela malamumu boni? Moto mosusu ayebisi biso ete soko ntembe ezali na motema, nde malamumu totika likambo yango tozalaki kakanisa kosala.

SALA

Tanga: Genese ch. 16, 17, 18:1-15, ch. 20, 21

Lisolo:

Na Genese ch. 20, totangi ete likambo ebimelaki Sala wana ezalaki ye naino elenge mwasi mpo ete azalaki kitoko mingi. Moto mosusu amekaki kolongola ye na Abalayama ete abala ye, kasi akokaki te. Eumelaki mbula mingi, Sala abotaki mwana te. Alingaki kozila lisusu te. Alingaki kolambela mokano na Nzambe te. Kati na ch. 16 mpe 17, totangi ete Nzambe apesaki bango elaka ete bakozua mwana, kasi bango yonso mibale bandimaki yango mpenza te; basekaki yango. Tala ch. 17:17 mpe 18:12-15.

Agala, moombo, abotaki mwana mobali na Abalayama, nkombo na ye Yisamaele. Na nsima, wana ebotaki Sala, abenganaki Agala, mpe ye na mwana na ye bakimaki na zamba. Sala apesaki nkombo na mwana na ye Yisaka.

Likambo na Sala epesaki mawa na bato mwa mingi:

Agala (ch. 21:9-21)

Agala akimaki na zamba. Akanisaki ete ye na mwana bakokufa mpo na kozanga biloko na koliya mpe mai na komela kuna na zamba.

Yisamaele (ch. 16:12)

Yisamaele azuaki mawa mpo ete azuaki esika malamumu mpo na kobika te.

Abalayama (ch. 21:11)

Ye ayokaki mawa mpo ete ndako na ye ebebi: akotalaka mwana na ye, Yisamaele, kati na ndako na ye lisusu te. Yisamaele abangaki Yisaka mpe azongaki na ndako yango te.

Sala ye moko ayokaki mawa lokola mpo ete, ata Agala azalaki moombo na ye, azalaki moninga molingami na Sala. Sikawa ye asili kokima. Lisusu, Yisaka abalaki naino te wana ekufaki Sala. Komeka kobongisa bomoi na biso na nguya na biso mpenza ekosunga biso te.

Yekola naino likambo na Agala. Ayokaki mawa mpo na ndenge na bomoi na ye mpe abiangaki Nzambe kolimbisa ye. Nzambe asalaki boye. Ye akoyoka mabondeli na moto oyo akoyambola masumu na ye na motema na mawa.

Bituneli:

1. Sala asalaki mayele nini ete ameka kosepela?
2. Sala asepelaki mpo na mobulu na ye? Kanisa: Okoki kotanga nkombo na moto moko oyo asepeleli ntango molai nsima na mobulu na ye?

3. Ekoki na mwasi na mobali kokabwana soko baboti mwana te?

MWASI NA LOTA

Tanga: Genese 18:22-33; 19:1-29

Lisolo:

Lisolo oyo ezali likambo monene mpe ndakisa malamumu mpo na biso yonso. Na Genese ch. 18, totangi ete Abalayama abondelaki Nzambe ete aboma mboka na Sodomo mpe Gomola te, ata masumu matondaki wana. Abondelaki Nzambe mingi, kasi Nzambe alobaki ete masumu matondi na mboka yango mpe akoboma yango. Abalayama alombaki ete aboma mboka yango te soko akozua bato zomi na boyengebene na kati na yango. Kasi Nzambe azuaki bato zomi na boyengebene te. Atindaki monoko na Lota kuna na Sodomo kokebisa ye kokima elongo na libota na ye mpo ete akoboma mboka yango. Lota akebisaki libota na ye mobimba, kasi balingaki koyoka ye te. Basekaki ye mpamba (19:14). Na 19:16, totangi ete na mokolo na koboma mboka yango, banze basimbaki Lota na mwasi na ye mpe bana basi mibale na bango mpe batiaki bango na libanda na mboka. Ata boye, mwasi na Lota atiaki miso na ye na nsima, kotala mboka na ye. Noki, Nzambe abongolaki ye kokoma likonzi na monana. Alingaki mboka na ye mingi mpe akanisaki maloba na Nzambe mingi te.

Bituneli:

1. Soko Nzambe atii miso makasi na mboka na yo lelo, nde akozua bato zomi na sembo mpe na boyengebene?
2. Yo ozali kosala nini ete bato bandima na mboka na yo? Soko Nzambe ayei lelo, balingami mo-

susu na mboka na yo bakokenda na lifelo? Babali na bana basi na Lota basekaki Lota; baboi koyoka ye mpe Nzambe abikisaki bango te. Kanisa mawa na basi yango: babali na bango bakufaki na mboka yango.

3. Soko Nzambe abiangi yo, mwana mwasi oyo obali naino te, to yo mwasi oyo osili kobala mpe Nzambe abiangi mobali na yo na mosala mosika, okondima kokenda noki na esengo na nkombo na Yesu, to okolela mboka na yo mpe okotiya miso na nsima? Nani akokamba yo--Nzambe to moringa? Mopakano to Moklisto?

LEBEKA

Tanga: Genese ch. 24-27

Lisolo:

Kati na ch. 24, totali lisolo na bolingo eluti masolo yonso na kati na Biblia na kitoko. Tomoni motindo Yisaka azuaki mwasi na ye, Lebeka. Na ntango yango, libota na mwana mobali ekopona mwasi mpo na mwana mobali. Abalayama abangaki Nzambe mingi. Alingaki mwana na ye kobala mopakano te, nde mwasi oyo abangi Nzambe. Atuni moombo na ye kokenda na mokili na ye koluka mwasi malamumu. Moombo atunaki Nzambe kopesa ye bilembo ete ayeba mwana mwasi oyo ye asili kopona mpo na Yisaka. Okoki kotanga bilembo yango yonso na ch. 24. Yonso esalamaki pelamoko Nzambe apesaki elaka. Moombo na Abalayama akei koluka mwana mwasi yango. Nzambe akambi ye epai na Lebeka, mwasi kitoko, motosi, mpe moto na boboto. Lebeka mpe azuaki mobali malamumu.

Na Genese 26:7-16, tokamwi kotala ete Yisaka na Lebeka bakosi moto ndenge moko Abalayama na Sala bakosaki moto na liboso (Genese ch. 20). Mpo

na kitoko na mwasi, babukaki lokuta mpe bayebisaki bato yonso ete mwasi azalaki bobele ndeko mwasi, kasi mwasi na libala te. Ezangi moke, moto mosusu akimi na mwasi na Yisaka, Lebeka, bobele mpo na lokuta.

Nzambe apesaki Yisaka na Lebeka bana mibale (mapasa), Yakobo mpe Esau. Lebeka alingaki Yakobo koleka Esau, mpe asungaki ye kokosa tata na ye wana ekómaki ye mpaka (ch. 27). Yisaka alingaki Esau koleka Yakobo. Oyo mayele malamumu? Te! Mpo na yango, Lebeka afandaki malamumu lisusu te. Kati na ye na Yisaka ezalaki malamumu te mpo ete Yisaka asosolaki na nsima ete Lebeka asungaki Yakobo kokosa ye. Nzela mosusu ezalaki te, bobele ete Yakobo akima mboka mpo na kobanga Esau. Esau mpe akimaki kati na mokili mpo na kobala basi wana, kobala mwana na Nzambe te (Genese 26:34-35).

Bituneli:

1. Soko Nzambe asungaki Yisaka kozua mwasi oyo akokaki na ye, akozanga kosala yango mpo na biso lelo? Malamumu mwana mwasi azila mokano na Nzambe mpo na kobala, to aluka bobele kobala moto na mosolo, na kalasi, na mosala malamumu?
2. Soko tosili kondima Yesu, mpe tobandi kokola na kati na kondima, Satana akotika biso? Tosala nini ete azua biso te?
3. Lebeka abandaki libala na ye yonso malamumu mpe na kitoko, nde na nsima libala ebebaki. Yo olingi Nzambe na bolingo mingi lelo pelamoko na mokolo oyo yo ondimaki ye na liboso?
4. Kati na yo na mobali, bolingo ekokani na bolingo na mokolo oyo bobalanaki? Soko bolingo ebandi kobeba, ntina ezali. Bosala nini ete bospelana lisusu?
 - a. Ekoki na mobali na mwasi oyo bazali bana na

Nzambe kolimbisana mokolo na mokolo. "Tika te ete moi elimwa naino bozali na nkanda na bino" (Baefese 4:26).

b. Ekoki ete mobali na mwasi babondela esika moko; batanga Biblia esika moko.

c. Ekoki ete bakosa molingami te mpe babuka lokuta te.

d. Ekoki ete basala makasi kofungola mitema mpe basolola esika moko. Mwasi abanga te koyebisa oyo ezali na motema na ye. Mobali abosana te koyebisa nsango na mosala, na mibembo, boye na boye, na mwasi na ye.

5. Makambo ninj makobima soko mama na tata bakokabola kati na bana pelamoko na Yisaka oyo alingaki Esau mpe Lebeka oyo alingaki Yakobo? Okanisi yango motindo malamumu? Okanisi ete kotosa ekozala malamumu na ndako yango?

LEA MPE LAELE

Tanga: Genese ch. 29 mpe 30

Lisolo:

Yakobo azalaki koluka mwasi. Atunaki mpo na Laela, mwana na nsima na Labana. Na 29:17, totali ete Lea, mwana na liboso, azalaki na miso na boboto, kasi Laele azalaki bonzenga na nzoto mpe kitoko na elongi. Tata na ye, Labana, atiyaki lifuti makasi. Alobi ete Yakobo akosala mosala mpo na ye mbula nsambo; bongo, akoki kobala ye. Yakobo asiliki te. Asalaki mosala mbula nsambo. Bongo atunaki kobala Laele, kasi tata akosaki ye mpe apesaki ye Lea! Wana etalaki Yakobo yango, atunaki Labana ntina. Tata alobaki ete na motindo na mokili na bango, mwana mwasi na nsima ayebaki kobala te elaka moko mwana mwasi na liboso na ye asili kobala. Tata alobaki ete soko akopesa elaka

ete akosalela ye mbula nsambo mosusu, akozua Laele mpe lokola mwasi na ye, soko mikolo na elambo na libala esili. Yakobo andimaki. Ayikaki mpiko mingi mpe asaleli Labana mbula nsambo mosusu.

Yakobo alingaki Laele koleka Lea mpe likambo yango epesaki matata. Laele azuaki mwana noki te kasi Lea abotaki bana mingi. Bandeko basi yango babunani mpe baswanaki mingi mpo na likambo na bana (ch. 30).

Bituneli:

1. Oyo ezali ndakisa malamumu mpo na kopesa bana babali na bino: Kobala basi mibale to misato ezali malamumu te. Okoki mpe kozua ndakisa na mboka na bino.
2. Kati na Kondimana na Sika, mibeko mpo na biso lelo, Yesu aboi ete moto abala basi mibale to misato. Okanisi ete Mokanda na Nzambe ekeseni na ebandeli mpo na nini?
3. Na ch. 29:17, totangi ete bana basi yango bazalaki kitoko mingi, kasi yango esungaki bango? Kitoko na mwasi ekosunga ye mingi? Malamumu mwasi ameka kokembisa molimo na ye mpe akanisa mingi te soko elongi na ye eluti na kitoko soko te.

DINA

Tanga: Genese 34

Lisolo:

Dina azalaki mwana na Yakobo mpe na Lea. Ye akotaki kati na likambo na pite elongo na mwana mobali na bapakano, nkombo na ye Sekeme. Wana likambo yango eyebani, Sekeme atunaki ete abala Dina mpo ete alingaki ye mingi. Yakobo alambeli kino bana babali na ye bayaki na ndako. Boye,

asooli bango na ntina na likambo yango. Bandeko bayoki nkanda mingi mpo na likambo yango. Nzokande, bakosi Sekeme, kolobela ye ete soko ye na libota na ye bakokatama ngenga, nde Sekeme akokoka kobala Dina.

Sekeme andimaki maloba na bandeko na Dina mpe atosaki yango. Bazalaki sembo koluta bana na Yakobo. Ntango basilaki kokatama ngenga, bandeko na Dina bakei koboma Sekeme mpe libota na ye mobimba. Boye, bazongi na ndeko mwasi na bango. Yakobo abangaki mingi ete etumba mabe ekobima kati na bango.

Likambo oyo ezali na nsomo monene. Tala makambo mingi na kati na yango. Mpo na liboso, likambo yango ebandaki mpo ete mwana mwasi yango, Dina, atambolaki mpo na kotala bana basi, bapakano, na mokili wana. Boye, Sekeme atambolaki na nzela alima na libala te. Akamataki Dina bobele na nzela na pite.

Mpo na nini? Nzambe apekisaki bana na Bayuda ete babala na bapakano te: ndenge moko na lelo ekoki ete Baklisto babala bobele bana na Nzambe. Mama na Dina azalaki wapi ete mwana na ye atambola boye? Tala likambo na Yakobo ete atunaki toli epai na bana babali na ye, atunaki Nzambe te. Kanisa likambo oyo mosusu: Ntina na kotuna Nzambe lisusu ezalaki te, bobele ete atosa mobeko oyo esilaki koyebana ete Bayuda babala Mopakano te (34:5).

Bituneli:

1. Tala mabe mingi oyo ebimaki na likambo oyo. Tanga nkombo na baoyo bayokaki mabe mpo na mobulu na Dina.
2. Ekoki na moto kolala na mwasi mpe kobala ye bobele na nsima?
3. Ekoki na moto kobala mwasi mopakano mpe kokanisa ete na nsima mopakano yango akobongola

motema? Soko mwana na Nzambe mpe mopakano babalani, bango yonso mibale bakokóma Ba-Klisto to bapakano?

4. Soko Yakobo na Lea bayebaki esika ezalaki bana na bango kotambola nde likambo oyo ebimaki? Soko bayebaki mpe esika na bana babali na bango nde bana bakokaki kokenda na nkuku koboma libota mobimba na Sekeme?
5. Okoki kosala nini ete bana na yo batosa? Bampaka na mokili mobimba bazali koloba ete bana na lelo bayebi kotosa te. Tuna bampaka mosusu oyo basili kobokola bana na bango kitoko: "Sunganga ngai na mayele na yo. Osalaki nini ete bana na yo bakola malamumu boye mpe batosaka?"

YOKEBEDE

Tanga: Esode ch. 2; 6:20

Lisolo:

Nani ayebi likambo na Mose te? Biso yonso toyebi ete Bayisalaele bazalaki baombo na mokili na Ezipito. Tosili koyoka ete Falo alingi koboma bana babali yonso babotarni na Bayisalaele ete libota yango ekola noki boye te. Na ntango yango, Yokebede mpe Amalama babotaki mwana mobali. Yokebede ayebaki toli na Falo nde abangaki ye te. Abombaki ye mpo na sanza misato. Boye, asalaki ekolo mpo na ye, akotisi ye na kati na yango, mpe atiaki ekolo yango likolo na ebale. Yango etamboli likolo na mai pelamoko na bwato, mpe basoda na Falo azui yango te.

Tokanisa Yokebede moke naino:

Abangaki Falo te. Abangaki mobeko na ye mpe te. Ayebaki ete mobeko na ye eutaki na Nzambe te, mpo ete Nzambe asili koloba: "Oboma moto te". Atiaki kondima na ye epai na Nzambe

ete akobatela mwana moke na ye likolo na mai yango. Nyoka, mbisi, mopepe, bato, nyama--makambo mingi na ebale, boye te?

Osili koyoka ete mwana mwasi na Falo azuaki ekolo yango mpe akamataki mwana moke yango pelamoko na mwana na ye. Apesaki ye ndako na Mokonzi Falo. Mama aboi? Te! Andimaki bobele ete Nzambe ayebaki ntina. Amikanisaki ye moko soko moke te. Nzambe alingaki ete Mose akola na ndako na Falo ete akenda mosika kati na kalasi. Mokolo mosusu akobimisa Bayuda, baombo na mokili na Ezipito, na mokili yango mpe bakozala bansomi lisusu. Nani kati na bino akolinga ete mwana moke na ye akenda kozala mwana na moto mosusu?

Bituneli:

1. Yo ofandi na mokili pelamoko na Ezipito te, kasi soko bato na l'Etat batuni yo mokolo mosusu koboma mwana na yo, okondima? Soko bato na mboka bakebisi yo ete olakisa mwana na yo nzela na Nzambe te, okondima kotosa bango?
2. Soko bakonzi na Zaire balobi ete okoki kosambela Nzambe lisusu te, okosala nini?
3. Soko Nzambe alingi ete mwana na yo asalela Ye na esika na nkaka, okondima?
4. Soko Nzambe abiangi mwana na yo kozala pasteur-molakisi, mpe azui mosolo mingi te, okondima?
5. Ozali kokanisa mpe kobondela ete mwana na yo akola kati na kondima. Kasi ozali kosala nini mpo na kosunga ye? Nakanisi ete mama na Mose abondelaki mpo na mwana na ye, kasi ezangi te ete alukaki nzela mosusu mpo na kolend-

isa kondima na ye.

Ozali koyemba nzembo na Nzambe elongo na mwana ete abomba yango na motema?

Ozali kolakisa ye Mokanda na Nzambe ete abomba yango na motema?

Ozali kotambola na nzela na Nzambe ete ezala elakiseli mpo na ye?

Ozali kobondela elongo na ye ete ayekola kobondela?

Ozali kopamela ye ntango abungi nzela?

SIPOLA

Tanga: Esode 2:21-22; 4:19-20; 18:1-12

Lisolo:

Na nsima na kufa na Saia, Abalayama abalaki mwasi mosusu, nkombo na ye Ketula, oyo aboteli ye bana babali 6. Baoyo bakei na mokili na Kedeme, mosika na Yisaka, mpe bakómi bankoko na Balabu. Moko na bana yango ezalaki Midyani (Genese 25:1-6).

Ntango Mose akimaki mokili na Ezipito, akei na mokili na Midyani mpe afandaki epai na nganga na mokili yango mpo na mbula 40. Nkombo na ye Luele; ayebani mpe na nkombo Yetelo. Mwana mwasi moko na ye, Sipola, akómi mwasi na Mose mpe aboteli ye bana mibale, Gelesome mpe Eliese.

Toyebi mingi na ntina na Sipola te. Tokanisi te ete ye asimbaki kondima na Mose to ete ayebaki Nzambe. Tomoni na ch. 4:25-26 ete Mose asili kobongisa te mpo na bana na ye kokatama ngenga. Tokanisi ete Sipola apekisi ye kosala yango, mpo ete ezalaki motindo na mokili na bango te. Nzokande, na ch. 4:25, Sipola ye moko akamataki li-

banga na mopotu mpe akataki ngenga na mwana mobali na ye. Na nzela yango, abikisaki bomoi na mobali na ye. Tokanisi te ete abongoli motema na ye na ntango yango.

Tomoni ete ntango Nzambe abiangaki Mose kozonga na Ezipito mpo na kokamba bato na Yisalele, ye akamati Sipola na bana elongo na ye (4:20). Nde totangi na ch. 18: 2 ete Sipola mpe bana basili kozonga epai na tata na ye, Yetelo. Toyebi te soko Mose abangi kokamata bango na Ezipito, to soko Sipola aboi kokenda na nsima na kokutana na Nzambe na ch. 4:14-16. Tomoni na ch. 18:1-12 ete Yetelo akei epai na Bayisalele ntango bafandi na lisobe epai na Lefidimi. Akamati mwasi na Mose mpe bana babali mpe azongisi bango epai na Mose. Na nsima na oyo, toyoki nsango na Sipola lisusu te.

Mose azalaki moto monene na miso na Nzambe: moto na kondima, moto na bopolo, mpe moto oyo asololani na Nzambe miso na miso. Nzokande, totangi eloko moko boye te na ntina na Sipola. Ezangi te ete ye asalaki eloko moko te mpo na kolendisa kondima na mobali mpe bana na ye. Soko abendaki bango na nsima. Ezali mokano na Nzambe ete mwasi mpe mobali bazala na motema moko mpe ete basalela Nzambe elongo.

Bituneli:

1. Okanisi ete Mose abalaki Sipola mpo na nini?
2. Libala oyo ezalaki lipamboli mpo na bana na Mose?
3. Tokoki koloba ete Sipola azali elakiseli na kondima?

MILYAMI

Tanga: Esode 15:20,21; Mituya ch. 12; 26:59; Mika 6:4

Lisolo:

Mama na Milyami azalaki Yokebede, moombo na mokili na Ezipito. Tosili koyekola na ntina na ye liboso mpo ete azalaki mpe mama na Mose. Milyami azalaki soko na mbula zomi ntango Mose abotami, mpe Alona, ndeko na bango, azalaki na mbula misato. Yokebede amekaki makasi kobokola bana na ye malamumu. Wana etiaki ye Mose kati na ekolo likolo na mai, atunaki Milyami kokengela ete atala soko ekolo yango ekokenda wapi. Milyami abateli Mose malamumu ntango azalaki mwana moke. Kasi Mose akabwani na libota na ye mpe akolaki kati na ndako na mokonzi. Akomaki moto monene na kati na Baezipito. Na nsima Nzambe aponi ye kobimisa Bayisalaele na Ezipito. Milyami ayokeli ye zua.

Zua! Eloko oyo ekoliya moto lokola banyama na libumu bokoliyaka moto.

Zua! Eloko oyo ekobebisa libala.

Zua! Eloko oyo ekobebisa mosala na moto.

Zua! Eloko oyo ekoboma moto, ekoyiba eloko, ekobuka lokuta.

Milyami asalaki nini na zua na ye? Wana ezalaki Bayisalaele na kati na mobembo, Milyami asungaki mingi. Ye mpe azalaki mosakoli. Ye ayeimbisaki basi loyembo na elonga ntango Bayisalaele bakatisaki Maj Motane (Esode 15:21).

Oyo yonso malamumu, boye te? Kasi Milyami abombi zua na motema na ye. Mokolo mosusu, Alona na Milyami babandaki kosololana na ntina na Mose, koloba ete Mose abali mwasi oyo azalaki Moyuda te. Oyo etungisaki bango. Bongo, batondi na zua mpe balobaki, "Yawe alobaki bobele na monoko na Mose? Ye alobaki na monoko na biso lokola te?" (Mituya 12:2)

Zua! Balingaki te ete Mose azua lokumu koleka bango. Nzambe ayokaki bango mpe apamelaki ba-

ngo. Alobeli bango: "Nakosololaka na ye na miso na ye polele, na mabombami te, mpe ye akotalaka elilingi na Yawe. Na bongo bobangaki te koloba mabe na ntina na moombo na ngai Mose mpo na nini?" (Mituya 12:8)

Nzambe abetaki Milyami na malali na mbala (lepre)--etumbu makasi, boye te? Alona abangaki mingi mpe amikitisaki ye liboso na Nzambe. Mose, na motema na boboto, abondelaki Nzambe kobikisa Milyami mpe kolimbisa ye. Nzambe abikisaki ye na nsima na mikolo nsambo, kasi mpo na mikolo nsambo yango, malali yango etungisaki ye mingi. Etungisi Bayisalaele lokola mpo ete bakokaki kotambola mobembo te kati na mikolo yango (Mituya 12:10-15).

Bituneli:

1. Ntango Milyami azuaki etumbu mpo na zua na ye, esalaki bobele ye mabe? Nani mosusu azuaki mabe mpo na yango? Bato na Yisalaele yonso, boye te? Bafandaki bobele na lisobe, kozila ye. Ezangi te ete bazalaki kobanga ete bakozua malali mabe yango lokola.
2. Okanisi ete Nzambe akosepela soko bato babebisi nkombo na badiakoni to balakisi to bapasteur lelo, soko apamolaki bato makasi kalakala mpo na likambo yango? Tosala nini soko toyoki moto kobebisa nkombo na moninga?
3. Moto asala nini ete alonga na likambo na zua na motema na ye? Eloko moko oyo ekobikisa yango ezali ete obondela mpo na moto oyo oyoki zua na ye, ete Nzambe apambola ye. Osunga moto yango lokola. Solo, makambo oyo makosunga yo!
4. Soko zua ezali kati na yo na moto mosusu, ekosunga lokumu na yo? Ekosunga ye? Ekosunga mboka na yo? Elongi ekokangama, boye te?

LAABA

Tanga: Yosua ch. 2; 4:22-25; Yakobo 2:25

Lisolo:

Yosua mpe bana na Yisalaele balingaki kokota na Kanana kasi babangaki bayini wana. Bongo, bakanisaki kotinda bato mibale liboso na bango na nkuku, kotala ndenge na mokili yango. Wana esilaki bango kotambola kotala mokili, bamibombaki bango na ndako na mwasi na pite. Ntango bato na Yeliko bayei koluka bango, bazuaki bango te. Na nsima, esili baoyo baluki bango koleka, Laaba asungaki bango kokima na motindo oyo: Ndako na ye ezalaki na likolo. Bongo, akitisaki bango na nse na nkamba. Na nsima, bakimaki kozonga koyebisa Yosua ndenge na mokili na Yeliko.

Totala likambo na Laaba. Ntango babali yango bayaki na ndako na ye, Laaba alobaki na bango, "Nayebi ete Nzambe asili kopesa bino mokili na biso mpe nsomo na bino esili kokweya likolo na biso. Bato na mokili na biso bazali na nguya mosusu te na ntina na bino. Toyoki motindo Nzambe asungi bino kokatisa Mai Motane, mpe sikawa mpiko na biso esili. Nzambe na bino, Ye azali Nzambe na likolo mpe na mokili. Pesa ngai elaka ete soko nasungi bino sikawa malamumu, bokobikisa tata na mama na bandeko na ngai ete tokufa te." Babali yango bandimaki maloba na ye.

Kanisa Laaba. Ye mwasi na ekobo, nde atiyaki matoi na ye koyoka na ntina na bato na Yisalaele mpe Nzambe na bango. Andimaki ntango bato na Nzambe akómi epai na ye. Nzambe akoboya moto moko te, ata ye azali na masumu mingi.

Bituneli:

1. Laaba andimaki ete Nzambe na Bayisalaele azalaki Nzambe na solo mpo na nini? (Yosua 2:9-13)
2. Bato na mboka na yo bazali kondima Nzambe na

ntina na motindo na yo, mpe kotala ndenge Nzambe azali kosunga yo?

3. Laaba akendaki na ndako na Nzambe koyoka na ntina na Nzambe na bomoi?
4. Okanisi ete soko Laaba, mwasi na pite, akokaki kobongola motema na ye, Nzambe akoboya bato mpo na mabe na bango? Okanisi ete malamumu otatola mpo na Nzambe epai na bato na masumu? To, okomiloba, "Ntina na kolakisa moninga na ngai ezali te, mpo ete ye aluti na lofundu mpe na mobulu."

DEBOLA

Tanga: Basambisi ch. 4 mpe 5

Lisolo:

Debola azalaki moko na basambisi na liboso na Bayisalaele oyo basili kokita na etumba na bato na Kanana. Na ntango na nkaka yango, Debola azalaki bobele mosakoli te, nde azalaki mpe mosambisi. Ata ayebani pelamoko na mosambisi, ye azalaki solo pelamoko na mokonzi. Debola, mwasi oyo asili kobala, ye azalaki mosambisi mpe mokambi na Yisalaele! Kokamwa, boye te?

Mokolo mosusu ye abiangaki mobali moko koya epai na ye. Ayebisi ye ete Nzambe azalaki kolakela ye kokenda kobuna etumba epai na Bakanana. Debola azalaki moto na kondima Nzambe mpe azuaki toli bobele na Ye. Na ch. 4:8, totali ete Balaka alobaki ete akokenda na etumba yango bobele soko ye, Debola, akokenda na bango elongo. Mwasi akenda etumba? Ee! Debola andimaki, mpe bakei etumba. Nzambe asungaki bango mpe balongaki.

Kapita na bayini na bango, Sisela, akimaki na ndako na moninga na ye ete amibomba wana. Alobeli mwasi na ye kobomba ye ete bayini bazua ye

te. Boye, alalaki mpongi. Mwasi na ndako ayei mpe abeti motó na ye; akufaki. Mwasi oyo, esika moko na Debola, basungaki na etumba yango. Na ch. 5, totangi loyembo na elonga na Debola na Balaka.

Bituneli:

1. Biso yonso toboi etumba, kasi soko bayini bakoti mokili, basi bakoki kosala nini? Tala basi oyo mibale: basungaki na mayele nini?
2. Ntango Basimba bakotaki Zaire, basi mingi basungaki bango. Ekoki ete topona na mayele. Soko oponi kokenda epai na bato na boyengebene, okoki kosunga mokili na yo kobatela bosome na yango.
3. Okanisi ete Debola abunaki etumba solo to asalaki nini? Mwasi akoki kosunga mobali na mosala na mayele nini?
4. Nkombo, "Debola", elingi koloba na monoko na mokili na Yisalaele ete "nzoi". Nzoi bapesi mafuta na kitoko mpo na koliya epai na baninga na bango, kasi bakoswa bayini na bango. Debola wana, boye te?
5. Bato na mokili mosusu bazali na lisese oyo: Soko otali mobali na lokumu na mboka, yeba ete ye azali na mwasi malamumu. Ezali solo, boye te? Soko mpo na Debola te, Balaka alongaki? Bato bazali koloba nini mpo na mobali na yo? Ozali kosunga ye na mayele nini.

LUTA

Tanga: Buku mobimba na Luta

Lisolo:

Nzala monene ekómaki na mokili na libota na Yuda. Moyuda moko akendaki kofanda na mokili na Moaba, koluka bilei wana. Moto yango, Elimeleke, akamati libota na ye mobimba kuna. Nkombo na mwasi na ye ezalaki Naomi. Ntango bafandaki wana, bana babali mibale na bango babalaki bana basi na mokili na Moaba. Nkombo na basi yango, Olepa mpe Luta.

Eumelaki mingi te, Elimeleke mpe bana babali mibale na ye bakufaki. Naomi azalaki na esengo te, mpo ete mobali na ye akufaki. Sikawa afandaki na mokili na bapakano, mosika na libota na ye. Bongo, alingaki kozonga na mokili na Yisalaele. Alobeli Luta na Olepa ete malamumu batikala kati na libota na bango. Soko bakozua nzela kobala lisusu. Olepa andimaki mpe azongaki epai na ndako na tata na ye. Luta nde alobi: "Bondela ngai kotika yo te to kozanga kobila yo te. Esika ekokenda yo, ngai mpe nakokenda kuna, mpe esika ekolala yo, ngai mpe nakolala wana. Bato na yo bakozala bato na ngai mpe Nzambe na yo akozala Nzambe na ngai. Esika ekokufa yo, ngai mpe nakokufa mpe nakokundama wana. Yawe asalela ngai boye mpe mosusu lokola, soko eloko mosusu ekokabola kati na biso na yo, bobele kufa" (Luta 1:16-17).

Toyebi nsango mosusu na Olepa te, kasi mpo na Luta, nsango ezali malamumu. Akendaki na Naomi na mokili na Yuda. Kuna, azuaki mosala na elanga na Boaza. Ntango Boaza akei kotala basali na elanga na ye, atii miso na Luta. Amoni ete ye malamumu mpe kitoko. Na nsima, andimaki kobala ye. Naomi mpe andimaki, mpe Luta azuaki efandelo kitoko. Na nsima, abotaki Obede, nkoko na Dawidi.

Olepa ayoki Naomi mpe azongaki na mokili na ye. Luta alingaki kotosa Naomi nde bolingo na ye mpo na mama na mobali na ye elutaki. Lisusu, asilaki kondima Nzambe na solo na motema na ye, kasi Olepa azongaki na kati na bapakano na mboka na ye.

Bituneli:

1. Nani kati na basi oyo misato, Naomi na Olepa na Luta, ayebani mingi lelo?
2. Mpo na bolingo mpe botosi na ye, Luta azuaki nini? (Tala I Bakolinti 13:13)
3. Soko mobali akufi lelo, malamumu mwasi na ye asala nini soko azali mwana na Nzambe? Nzambe atiaki mobeko makasi mpo na mwasi akufeli mobali? (I Bakolinti 7:39; I Timote 5:3-8, 14-16)

HANA

Tanga: I Samwele ch. 1 mpe 2

Lisolo:

Lisolo na Hana eluti masolo mosusu yonso na kitoko mpo na kolakisa biso etingia kati na libondeli. Mobali na ye, Elekana, azalaki mondimi na Nzambe lokola. Mpo moko, azalaki na basi mibale. Elekana alingaki Hana mingi, nde Hana aboti te, mpe yango etondisi motema na ye na mawa. Mbanda na ye atungisaki ye mingi mpenza mpo ete aboti te mpe oyo ebakisaki mawa na ye. Nde abondelaki bobele kobondela.

Mokolo moko akei na libota na ye epai na Silo mpo na kosambela mpe kopesa Nzambe mbeka. Na nsima, Hana aumelaki wana mpe abandi kobondela na motema na bololo mpe na mpisoli mingi. Asimbaki ndai epai na Nzambe ete soko ye azuaki mwana mobali, akozongisa ye epai na Nzambe mpo na bomoi na ye mobimba. Abondelaki ntango molai. Nganga monene, Eli, afandaki na Tempelo, mosika te. Ye abandi kopamela ye mpo ete akansi ete asili kolanga masanga. Kasi Hana ayebisaki ye ete ameli masanga te. Azalaki kobondela na

motema; boye, bobele bibebu na ye bitamboli, nde mongongo na ye eyokani te. Nganga Eli alobeli ye: "Kenda na kimia. Nzambe asili koyoka mabondeli na yo." Hana andimaki Nzambe noki mpe azongi na ndako na ye na esengo.

Hana azuaki zemi, abotaki mwana, nkombo na ye Samwele. Esilaki ye kokilisa ye mabele, akendaki na mwana epai na ndako na Yawe. Abomaki nyama mpo na mbeka mpe azongisaki Samwele epai na Nzambe mpo na mosala na Tempelo. Tomoni ete ata ye azalaki bobele mwana, akumisaki Nzambe wana. Soko bongo, ayekolaki koyeba Nzambe malamumu epai na mama na ye, boye te?

Hana abondelaki Nzambe kitoko kuna na Tempelo. Maloba na libondeli na ye mazali na ch. 2:1-10. Samwele atikalaki bobele wana na Tempelo, mpe Hana azongaki na ndako. Nde mbula na mbula, Hana ayaki na elamba kitoko mpo na Samwele ntango ye na mobali na ye bayei na Tempelo mpo na kopesa mbeka na elanga. Kanisa yango! Atalaki mwana na ye molingami, Samwele, bobele mbala moko na mbula moko! Kasi Nzambe apesaki Hana bana mosusu: bana babali misato mpe bana basi mibale.

Bituneli:

1. Ndakisa mingi ezali mpo na biso kati na lisolo na Hana:
Mwasi oyo aumelaki kobondela. Atikaki te. Ozali na kondima monene boye? To, ozali na ntina na kobondela, kasi ozali kolemba na kati?
Okoki kobondela ata epai wapi: na elanga, na ndako, na nzela, na kati na mosala, na ndako na Nzambe. Akoyoka yo soko osili kopesa motema na yo epai na Ye.
2. Hana asimlaki ndai epai na Nzambe, mpe wana ezongisaki Nzambe mabondeli na ye, abosanaki yango te. Atiki Samwele na mosala na Nzambe

kati na Tempelo. Na Mosakoli 5:4, totangi ete topesa elaka epai na Nzambe te soko tokanisi kokokisa yango te. Ezali likambo na nsomo! "Eleki malamumu ete okata ndai te kasi ezali mabe kokata ndai nde kofuta te" (Mosakoli 5:5).

3. Tala ete mpo na kondima na mama mpe motindo mama alakisi mwana na ye, Samwele andimaki Nzambe, naino ekei ye na Tempelo te. Ozali na bana bandimi Nzambe naino te? Kanisa naino soko solo ozali kobondela mpo na bango. Ozali kosala yonso oyo Nzambe alakisi yo kosala? Bana na yo bakoyekola nini mpo na motindo na yo?
4. Soko yo oboti mwana moko mpamba na mpasi mingi, okondima ete akenda na mosala na Nzambe, ata okotala ye mingi te?
5. Mbala mosusu Nzambe akopesa biso eloko oyo tobondeli mpo na yango te. Ntina ezali?

MIKALA

Tanga: 1 Samwele ch. 18 mpe 19

Lisolo:

Mikala azalaki mwasi na Dawidi mpe mwana na mokonzi Saulo. Dawidi azalaki kosalela Mokonzi Saulo na motindo sembo. Mosala na ye liboso ezalaki bobele mobateli na bampate na tata na ye. Nzambe azalaki kopambola ye, mpe kosunga ye mingi na ntango na etumba. Abunaki malamumu mpo na Mokonzi Saulo. Bongo, Saulo atalaki ete bato bazalaki kokumisa ye mingi, mpe abangaki ye. Atondaki na zua. Amekaki kotinda Dawidi na etumba makasi ete bayini baboma ye, kasi Nzambe abatelaki ye malamumu. Saulo apesaki ye elaka ete akozua mwana mwasi na ye, Melaba, mpo na mwasi, kasi akosaki ye, mpe apesaki Melaba na moto mosusu. Na nsima ndeko na Melaba, nkombo na ye,

Mikala, ayebisaki Saulo ete alingaki kobala Dawidi. Saulo andimaki, kasi Dawidi amikitisi ye mingi ntango ayoki yango. Ye azalaki na libota na bakonzi te, mpe ekoki na ye kobala mwana mwasi na Mokonzi te.

Ata bongo, Dawidi azuaki Mikala mpo na mwasi mpo ete Saulo akanisaki ete mwana na ye, Mikala, akosunga ye koboma Dawidi.

Tala Mikala. Ye mwana na mokonzi nde ye azalaki na lolendo te. Amikitisi ye mpo na bolingo na ye mpo na Dawidi mpe abalaki ye. Ye azui mobali malamumu, ata ye mozui te. Ntango Saulo alingaki ye kosunga ye koboma Dawidi, aboi na motema na ye (1 Samwele 19:8-17). Tata Saulo atindi bantoma koluka Dawidi. Mikala alobi ete Dawidi alali na mbeto na malali. Boye, Saulo atindi bantoma koyeisa Dawidi na mbeto na ye ete aboma ye. Bantoma batali ete ezalaki bobele ekeko kati na mbeto. Dawidi asilaki kokima mosika! Bongo Saulo azuaki ye te. Na nsima, Saulo akosaki Dawidi lisusu: akamataki Mikala mpe apesaki ye na moto mosusu mpo na kozala mwasi na ye (1 Samwele 25:44). Nde na nsuka, Dawidi azuaki Mikala lisusu (2 Samwele 3:13-16).

Bituneli:

1. Okanisi ete Mikala asalaki malamumu koboya maloba na tata na ye mpe kobikisa Dawidi, mobali na ye? Kanisa bomo na yo: ozali kotosa tata to mobali na yo? (Baefese 5:22)
2. Ndakisa ezali kati na lisolo oyo mpo na biso: Soko otosi Tata Nzambe, okozua kimia na mokili oyo mpenza te! Kasi okosepela na nsima, pelamoko Mikala azuaki matata mwa nde alongaki na na nsima.

ABIGAILI

Tanga: I Samwele ch. 25

Lisolo:

Dawidi na bato na ye bazalaki na zamba, ko-tambola na etumba. Akómaki epai na bampate na moto moko, nkombo na ye Nabala. Mwasi na ye azalaki Abigaili. Na motindo na mokili yango, Dawidi atunaki lifuti na Nabala mpo ete ye na basoda babatelaki bampate na Nabala ntango bazalaki pembeni na bango. Kasi Nabala ayokaki nkanda mpe aboi kotindela bango makabo. Boye, Dawidi akamati bato nkama minei na ye kobunana na Nabala. Kasi mosali moko na Nabala akómi epai na Abigaili mpe ayebisi ye ete etumba ekoya epai na bango na ntina na maloba mabe na Nabala. Abigaili alingaki koswana na Dawidi te. Asalaki mbango ete akenda kokutana na Dawidi na makabo na maboko na ye: mikate nkama mibale, mifangi mibale na vinyo, mpate mitano, masango na mbuma na elanga mosusu. Tokamwi mingi motindo Abigaili abongisi bilei noki boye mpo na bato na Dawidi. Wana ekómi ye epai na Dawidi, akwei liboso na ye. Atuni ete likambo na mobali na ye ekwea likolo na ye moko, mpo ete atalaki bango koya te ete afuta bango.

Dawidi akumisi Nzambe mpo ete Abigaili ayei mpe apekisi ye ete atangisa makila te. Boye, ayambi biloko yango yonso na esengo mpe bazongi na bango.

Ezongaki Abigaili na ndako na ye, atali ete mobali na ye asili kolanga masanga. Bongo, ayebisi ye makambo oyo ebimelaki bango mokolo yango te. Nde na ntongo, ayebisi ye makambo yonso. Motema na Nabala ekufaki kati na ye, mpe akufaki mpenza na nsima na mikolo zomi.

Na nsima na kufa na Nabala, Dawidi akamati Abigaili kozala mwasi na ye. Abigaili akamwi mingi ete Dawidi alingi ye kozala mwasi na ye. Ye

atuni ete afanda bobele moombo na ndako na Mokonzi na ye! Abigaili amikitisi mingi, kasi akómi mwasi na Mokonzi Dawidi.

Bituneli:

1. Na 25:3, totangi: "Ye mwasi na boyebi malamumu mpe na elongi kitoko, kasi mobali azalaki moto na nkanda mpe na makambo mabe." Ata boye, Abigaili aboi mobali na ye te. Atikaki ye mpo na kozonga na mboka na ye te.
2. Abigaili amekaki kobikisa mobali na ye kati na etumba na Dawidi. Ekoki na mwasi oyo abali mopakano kosala ninu? Tanga I Bakolinti 7:10-16 mpe I Timote 5:14. Oyo biteni na ntina mpenza.
3. Tala lisusu ete Abigaili aswanaki na mobali na ye te na ntina na likambo oyo. Ameki bobele kosunga ye. Lisusu, wana elangi mobali masanga, atungisi ye na makambo te. Amekaki kobatela mwa ndambo na kimia na ndako. Ndakisa kitoko!

MWASI, MOSOOLI NA MILIMO, NA ENE-DOLO

Tanga: I Samwele ch. 28

Lisolo:

Mokonzi Saulo azalaki na matata na kati na bokonzi na ye, mpe azalaki kotosa Nzambe lisusu mpe te. Bongo, Nzambe azalaki koyoka mabondeli na ye mpo na kopesa eyano te. Na ntina wana, Saulo amibongoli ete ayebana te. Boye, akei koluka mosooli na milimo. Ye ayebani mpo na mayele na ye na kobianga milimo na bato basili kokufa. Atunaki mwasi yango kobianga molimo na Samwele, mosakoli na Nzambe oyo asili kokufa, ete asolola na ye. Ntango Samwele abimaki, mwasi asosoli ete moto oyo ayei epai na ye ezalaki Mokonzi Saulo

mpe abangaki mingi. Saulo ayebisi ye ete abanga te--akokufa te.

Samwele alobaki ete, na ntina na kotosa Nzambe te, bokonzi na ye ekolongwa na maboko na ye mpe ekopesama na Dawidi. Lobi, Bafilisitja bakolonga likolo na Yisalaele mpe ye na bana na ye bakokufa kati na etumba yango.

Saulo abangaki mingi mpe aboyaki bilei, nde bambo na ye elongo na mwasi yango bandimisi ye koliya. Bongo, batemaki mpe bazongi na hema na Bayisalaele na Giliboa.

Bituneli:

1. Okanisi ete banganga na nkisi mingi bazali basi mpo na nini? Tanga nkombo na basi kati na Maloba na Nzambe oyo bakosaki mibali. Satana ayebi ete mwasi azali petepete mpo na kokweya na komekama. Tokeba, boye te?
2. Kotuna nganga na nkisi ete asunga yo ezali lisumu soko te?
3. Tomoni ete mwasi, mosooli na milimo, akokaki kobimisa molimo na Samwele oyo asili kokufa mpo na nguya na Satana. Satana azali eloko na kosana?
4. Okanisi ete nguya na Satana esili kokita lelo? Ekokita ntango nini? Tanga makambo mosusu na mboka oyo emonisi nguya na Satana na ntango oyo.
5. "Moto akozuama kati na bino te, oyo akozikisa mwana mobali na ye to mwana mwasi na ye lokola mbeka, to moto na zonga, to moto na kotala mioto mpo na kosakola liboso, to moto na kosala nkisi mpo na kosakola liboso, to nganga na nkisi, to molengoli, to moto na kobianga milimo, to nganga na soloka, to moto na kosolola na bakufi. Mpo ete bato yonso na kosala makambo oyo bazali mbindo na miso na Yawe (Dutelonome 18:10-12). Tala Esode 22:18 lokola.

Baverset yango bayebisi nkisi mabe na ndenge na ndenge mpe etangi yango yonso MASUMU. Ozali kokenda epai na nganga nkisi? To, ozali kosunga bandimi pembeni na yo kososola mabe na nkisi na ndenge yango?

BATA-SEBA

Tanga: 2 Samwele 11

Lisolo:

Mokolo mosusu, Dawidi azalaki kotambola likolo na ndako na ye. Ndako na mokili na bango esalamaki boye ete moto ayeba kotambola likolo na yango. Dawidi atalaki mwasi mosusu oyo azalaki komisukola, mpe abiangaki mwasi yango epai na ye, kolala na ye. Na nsima mwasi azongaki na ndako na ye. Wana eyebaki ye ete azalaki na zemi, ayebisaki Mokonzi Dawidi likambo yango. Mwasi yango, Bata-seba, azalaki mwasi na Uliya, moko na basoda na Dawidi. Dawidi atindaki ye, na mayele mabe mingi, na esika na etumba makasi ete abomama na bayini. Mpo na Maloba na Nzambe, toyebe ete Uliya azalaki moto na sembo mpe abangaki Nzambe. Eumeli te, Uliya akufaki na etumba, mpe batindi monoko koyebisa Bata-seba mpe Mokonzi Dawidi.

Na nsima moke, Dawidi abiangaki Bata-seba epai ye, mpe Bata-seba abotaki mwana yango epai na ye. Nde totangi oyo na Buku na Nzambe: "Kasi likambo lisalaki Dawidi ezalaki mabe na miso na Yawe" (ch. 11:27). Soko otangi 2 Samwele ch. 12, okotala ete Mosakoli na Nzambe ayebi epai na Dawidi, kopamela ye mpo na lisumu yango. Mwana yango aumelaki te; akufaki!

Bituneli:

1. Ata Dawidi abiangaki Bata-seba ete asala pite

na ye, ezalaki malamumu mpo na ye kotosa ye? Yo mwasi osili kobala mobali. Moto monene na mokili abiangi yo epai na ye. Ye mpe azali na mwasi na ye. Ekoki na yo kokenda epai na ye?

2. Bata-seba azangaki etumbu? Mwana na ye akufi. Yango etumbu makasi! Mwasi nani alingi ete mwana na ye akufa?
3. Totali awa mpe liteyo mpo na likambo na bilamba. Bata-seba azalaki kosukola wapi ete Dawidi atala ye mpe Satana akosa ye? Mwasi akeba na bilamba na ye ete azipa nzoto soko bato bazali kotala ye. Basi na masumu bayebi ete, soko balati bilamba boye na boye, bakoki kobenda miso na babali epai na bango. Mwasi na sembo akeba ete atiya libaku liboso na babali te.

BASI MOSUSU BASUNGI DAWIDI

Tanga: 2 Samwele 17:15-22

Lisololo:

Dawidi abelemaki kokufa na maboko na mwana na ye, Abesaloma. Dawidi akimaki komibomba na zamba, kozila monoko na moninga na ye, Husai. Husai alobeli banganga, baninga na Dawidi, kotinda monoko noki epai na Dawidi kokata Ebale Yaladene na butu yango soko alingi kobika. Mpo ete bakani-si ete bayini bakotiya miso likolo na mwasi noki te, banganga batindi mwana mwasi epai na bana na bango, Yonatana mpe Ahimasa, kopesa bango nsango yango mpo na Mokonzi. Ye alongi malamumu, nde ezalaki bilenge yango kopota mbango, mwana mobali amoni bango mpe ayebisi Abesaloma. Noki, baombo na Abesaloma bakei koluka bango, nde bilenge bakei komibomba na liziba na mai na lopango na moninga moko. Noki, mwasi na ye atandi elamba likolo na liziba mpe atii masango oyo asili ko-

tuta likolo na yango. Ekómi baombo na Abesaloma na ndako yango, bazuaki bango te. Na nsima na kozonga na bango, bilenge balongwi na liziba mpe bakimi mbango epai na Dawidi na nsango na bango. Boye, tomoni ete mwana mwasi mpe mwasi oyo abombaki bilenge yango, bango mibale basungaki Dawidi kobika.

Bituneli:

1. Soko bakambi na mokili na yo bapekisi bato na Nzambe mpo na kobila Yesu, okozala na mpiko kotema ngwi mpo na Nkolo? Okosunga bato na sembo, pelamoko mwana mwasi mpe mwasi na ndako basalaki?
2. Soko mpo na basi oyo mibale te, nde ezangi te ete Dawidi akufaki. Basi oyo bayebaki makambo yonso na ntina na bakonzi na mokili na bango. Soko te, bayebaki nzela mpo na kosunga Dawidi te. Okanisi ete malamumu basi batia matoi mpe barneka kososola makambo na leta? Ezali bo-bele mosala na mobali te. Soko mwasi ayebi baoyo bazali kokonza mokili mpe motindo na mosala na bango, akoyeba kobondela mpo na mokili na ye na mayele. Akoyeba kosunga bana na ye kososola mpe akokoka kosunga mboka. Akoyeba kokeba soko mabe ebimi kati na mokili.

MOKONZI MWASI NA SEBA

Tanga: 1 Mikonzi 10:1-13; 2 Ntango 9:1-12

Lisololo:

Na lisololo oyo, toyoki nsango na mokonzi mwasi na Seba oyo ayei kotala Mokonzi Solomo. Toyebi mpenza te soko mokili na ye wapi, nde tokanisi ete ezalaki na nse na Araba, penepene na mokili na Etiopia. Mokonzi mwasi asili koyoka na ntina na lokumu na mayele na mosololo na Mokonzi Solomo

mpe azalaki na mposa kotala ye na miso. Toyebi ete Solomo azalaki mokonzi oyo atunaki bobele mayele na Nzambe, mpe na ntina yango, Nzambe apesaki ye mayele mpe mosolo mpe lokumu koleka mikonzi yonso (1 Mikonzi 3:5-14).

Mokonzi mwasi atunaki Solomo makambo yonso ezalaki na motema na ye. Okanisi ete azangi kotuna ye na ntina na Nzambe na ye? Bongo mokonzi mwasi apesi ye makabo mingi na motindo na mokili wana, mpe Solomo apesaki mokonzi mwasi makabo mingi lokola.

Na ntango na kozonga na mokonzi mwasi epai na mboka na ye, alobeli Mokonzi Solomo: "Yawe, Nzambe na yo, akumisama oyo asepeti na yo mpe atii yo na kiti na bokonzi na Yisalaele. Zambi Yawe alingi Yisalaele libela, atii yo mokonzi ete osala na sembo mpe na boyengebene" (1 Mikonzi 10:9).

Toyebi te soko mokonzi mwasi oyo andimaki Nzambe na solo soko te. Bato mosusu bakanisi ete ye akamati nkombo na Nzambe na mokili na ye mpe ete bato mosusu wana bayebaki Nzambe na ntina na ye.

Bituneli:

1. Ndakisa kitoko ezali na lisolo oyo. Ata mwasi oyo azalaki mokonzi, mpe azalaki na lokumu mpe na mosolo, ye akendaki koluka mayele mosusu. Ezangi te, na mokili oyo, ete soko moto azali na mayele, ye akobanga te komikitisa mpo na koluka mayele mosusu. Akomitiya na likolo te. Meka kotanga nkombo na baoyo baluti na mayele. Bazali na lolendo? Te! Bobele baoyo bazui ndambo na mayele mpamba bakolinga komimonisa bato monene mbala mosusu.

Ndakisa:

Osili kotala monganga. Mbala mosusu akoloba

boye: "Ngai nazali na mayele na ntina na malali oyo te. Nakotinda yo epai na monganga oyo aluti ngai na mayele." Osili kotala molakisi mosusu oyo asili kozua diplomes mingi. Kasi soko otuni ye etuneli mosusu, akozongisa: "Ngai nayebi likambo oyo te; yango eluti ngai. Nakotuna professeur mosusu." To, akoloba, "Nakoluka eyano na etuneli yango na buku mosusu."

2. Totali na Matai 12:42 ete Yesu alobi: "Oyo aleki Solomo azali awa." Moto yango nani? Soko toluki mayele na solo epai na Yesu, toluti kotambola malamau.
3. Basi mosusu bakoloba ete ekoki na mwasi koyekola te, mpe ete ekobebisa mosala na ye na ndako mpe na elanga. Ezangi te ete mokonzi mwasi ayekolaki mosika. Ata bongo, asengaki mayele mosusu. Bongo, nani akoloba ete basi na lelo bazua mayele te?

MWASI NA YELOBAMA

Tanga: 1 Mikonzi 14:1-17

Lisolo:

Yelobama azalaki mokonzi, mpe azalaki na mwana moko mobali oyo akwei na malali makasi. Atunaki mwasi na ye kobongola lolenge na ye ete ayebana te. Bongo akenda epai na Mosakoli Ahiya. Atuna ye soko mwana yango akobika soko te. Ye Yelobama azalaki kobila Nzambe te, kasi ayebaki ete mosakoli azalaki koyoka monoko na Nzambe.

Bongo mwasi na ye asalaki bobele boye, mpe akendaki epai na Mosakoli Ahiya. Ahiya asili kokoma mpaka mpe miso na ye ekufaki, kasi Nzambe ayebisi ye liboso ete mwasi na Mokonzi Yelobama akoya epai na ye. Nzambe alobeli Ahiya koyebisa mwasi mpe Mokonzi Yelobama ete Nzambe akosilisa ndako na Yelobama nye mpo na mabe na ye. Mpo

na mwana, ekokota makolo na mama na ye na mboka, mwana yango akokufa. Ebimaki bobele boye.

Bituneli:

1. Tala ete ata Mokonzi Yelobama alingaki Nzambe moke te, andimaki nguya na Nzambe mpe mayele na basakoli na ye. Bato na mboka, bapakano mpe bandimi oyo bakwei na masumu, bazali ndenge boye ntango mosusu. Balingi kobila Nzambe mpenza te, to kobondela Ye na motema na solo te. Kasi soko matata to mawa ekoti bomoi na bango, baluki ete bandimi to balakisi bakokisa bosenga na bango. Mbala mosusu bakotungisa Baklisto mwa. Yo, mwasi na molakisi, osili kozua likambo motindo boye? Banga te. Yika mpiko. Yeba ete kalakala Mosakoli Ahiya atungisami ndenge boye, kasi Nzambe asungaki ye mpe akosunga yo.
2. Mwasi oyo akosaki nani?
3. Esengi ete mwasi atosa mobali na ye soko mobali yango alingi ete asala masumu? Tala Maloba na Nzambe: "Zala motatoli na mpo na kokitisa mozalani na yo mpamba te; zimbisa na bibebu na yo te" (Masese 24:28).
4. Okanisi ete soko tomeki kokosa Nzambe, nde tokokoka?

MWASI-AKUFELI-MOBALI

Tanga: 2 Mikonzi 4:1-7

Lisol:

Mwasi moko, mokufeli-mobali, azalaki na bana babali mibale. Mpo na nyongo na ye na nsima na mobali, bato na mboka bakanisaki kokamata bana

na ye ete batekisa bango kozala baombo! Mwasi abandi kolela mpe akei epai na Elisa koyebisa ye likambo yango. Alobeli ye ete eloko mosusu etikali na ndako na ye te, bobele ndambo na mafuta na kati na molangi moko. Asala boni ete afuta nyongo na ye? Okanisi ete Elisa abimisi mosolo na nguya na Nzambe mpo na kofuta yango? Te! Amekaki kondima na ye. Alobeli mwasi kotambola epai na baninga yonso na ye kosenga milangi mpamba. Soko azui bango, ye na bana bakokota ndako mpe bakokanga ekuke na ndako. Boye, akobanda kosopa mafuta ezali na ye kati na milanga moko moko, kino yonso etondi.

Mwasi abetaki ntembe te. Akei kosala yonso elobi Elisa. Atondisi milangi yonso, mpe tala, mafuta makaoki! Bongo, Elisa alakisi ye kotekisa mafuta mpe kofuta nyongo na ye. Asalaki bobele bongo mpe abikisaki ndako na ye mpe bana na ye.

Bituneli:

1. Nini esungaki mwasi oyo solo?
2. Wana ezalaki mwasi oyo na nkaka, akendaki wapi mpo na toli mpe lisungi? Ozali kokenda wapi soko ozui nkaka? Nganga na nkisi, to bapakano, to basambisi, to basi baninga? Nani? Oyo ezali toli malamumu. Ata nkaka nini, soko tozali bana na Nzambe, to loka mosungi epai na Yesu mpe bana na Nzambe.
3. Okanisi ete basi na mboka bakanisaki nini wana esungaki mwasi mobala oyo milangi mpamba mingi mpo na mafuta? Okanisi ete ezangaki koyebana na mboka ete mwasi oyo asili kokoma mobala? Okanisi ete mwasi yango alelaki mingi to abandi kotombaka wana basekaki kondima na ye?

MWASI NA SUNEME

Tanga: 2 Mikonzi 4:8-37

Lisolo:

Elisa akei mbala na mbala na mobembo mpo na kolakisa Maloba na Nzambe. Ntango mosusu atemaki na ndako na mwasi moko, ye mpaka, na mboka na Suneme. Toyebi nkombo na ye te, nde Biblia etangi ye "mwasi na lokumu". Ye na mobali na ye bakopesaka Elisa bilei malamumu, soko atemi wana. Mokolo mosusu, mwasi atunaki mobali na ye soko bakokoka kotonga ndako moko pembeni na ndako na bango ete Elisa alala wana soko ayei na mobembo. Mobali andimaki. Kati na eteni na ndako yango, batii mbeto na mesa na kiti na mwinda.

Elisa ayei mbala na mbala na ndako yango. Mokolo mosusu atunaki mwasi soko akokaki kosala nini mpo na ye mpo ete ye asili kosunga ye mingi. Mwasi alobaki ete ye afandaki malamumu kati na bato na ye mpe azalaki na bosenga moko te. Bongo, mosungi na Elisa ayebisaki Elisa ete mwasi yango azalaki na mawa mpo ete asili kobota mwana moko te. Bongo, na nguya na Nzambe, Elisa alobeli mwasi ete akobota mwana. Mpe ezalaki bobele boye. Abotaki mwana mobali.

Wana ekolaki mwana yango moko, akendaki na elanga elongo na tata na ye mokolo mosusu. Kuna akweaki na malali makasi. Bakumbaki ye epai na mama na ye na ndako mpe akufaki bobele na maboko na ye.

Tala mwasi yango. Atomboki te, abombaki likambo yango na motema na ye mpe alalisaki mwana likolo na mbeto na Elisa. Atindaki maloba nsima na mobali na ye na elanga ete alingaki kozua mpunda mpo ete akokenda koluka Elisa. Ayebisi mobali na ye te ete mwana na bango asili kokufa. Mobali atunaki ye: "Okokenda kozua ye mpo na nini?" Mobali atikalaki na elanga mpe mwasi atindeli ye monoko oyo: "Yonso ekozala malamumu."

Azuaki mpunda mpe akei mbango mpenza kozua Elisa. Ye ayokaki nsango na mawa yango. Apesaki nzete epai na mosungi na ye, kolakisa ye kokenda noki epai na ndako na mwasi, kotiya nzete likolo na mwana. Mosungi asalaki lokola elakisi Elisa, nde mwana abiki te. Ntango Elisa mpe mama na mwana bayei, Elisa akoti eteni na ndako. Alalaki likolo na mwana, atiaki monoko na ye likolo na monoko na ye, miso na ye likolo na miso na ye mpe abondelaki. Mwana abikaki mpe Elisa akei kobianga mama na ye, koloba na ye: "Kamata mwana na yo." Kanisa esengo na mwasi yango!

Bituneli:

1. Tokoki koyekola makambo mingi na lisolo oyo. Tala ete ata abotaki mwana te, mwasi oyo azalaki koimaima te. Atunaki eloko na Elisa te. Basi mingi na ntango na Mokanda na Nzambe, mpe na lelo, bazali na bololo na motema mpo ete baboti mwana te. To, bazali na esengo te, mpo ete balingi biloko mingi ezangi bango. Tala ete mwasi oyo atunaki eloko te.

Tala lisusu malamumu na mwasi oyo: alingaki kosunga balakisi na Nzambe. Ayambaki bango na ndako na ye. Kanisa moko soko yo ozali kosunga Ekelesia na mboka na yo. Ozali kopesa makabo? Ozali koyamba bapaya na esengo? Ozali kosunga kobatela Ndako na Nzambe ete ezala mpeto? Ozali kotala ete molakisi mpe bato na ndako na ye bazanga te? Ozali kosunga bato bakoya na likita na Ekelesia na mboka na yo?

Tala lisusu ete mwasi oyo ayokanaki malamumu na mobali na ye. Wana elingaki ye kotonga ndako mpo na molakisi, atunaki mobali na ye liboso mpe mobali andimaki malamumu. Azalaki na ntembe epai na mwasi na ye te. Yo na mobali na yo, bozali kosololana na makambo yonso? Ozali komeka kososola bozito na motema na ye? Lisusu, wana elingaki mwasi kokenda kozua Elisa,

mobali na ye andimaki, ata ayebaki ntina te. Abetaki ntembe te.

Tala mpiko na mwasi ntango mwana akufaki. Ye abandi kolela kilikili te, ayebisaki mobali te, kasi akei koluka moto na Nzambe kosunga ye.

Soko kufa ekwei na ndako na mwana na Nzambe, asala nini? Kolela na mpisoli ezali mabe? Kopakola nzoto na mputulu na môtô ezali malamumu? Soko moto akwei na malali na ndako na yo, okokenda koluka nganga nkisi, to monganga mpe molakisi? Tokamwi ete bana na Nzambe mwa mingi batikali koluka nganga mpe kobosana kobondela mpe kozua mono malamumu.

Totala mwasi oyo wana ezui ye mwana na ye na bomoi lisusu. Ye abosani kotonda Elisa mpe Nzambe? Te! Akwei na matondi na ye na mabolongo na ye. Biso tozali kosala boni epai na libota, epai na monganga, epai na baninga, epai na Nzambe? Kopesa litondi ekosepelisa bato yonso mpe Nzambe lokola.

2. Etuneli na kokanisa:

Mpo nini Nzambe azali kobikisa bakufi lelo mpenza te?

MWANA MWASI MOOMBO NA KONDIMA

Tanga: 2 Mikonzi ch. 5

Lisolo:

Mwana mwasi oyo azalaki moto na Yisalaele, azalaki moombo na bato na Sulia, mpe azalaki kosalela mwasi na Namana. Namana azalaki kapita na basoda na mokonzi na Sulia. Azalaki moto na lokumu mingi, kasi azalaki na mbala (lepre).

Mokolo mosusu moombo alobeli nkolo na ye: "Ee, soko nkolo na ngai akoki kokenda na Yisalaele, epai na mosakoli kuna, ye akoki kobikisa ye na nguya na Nzambe na biso." Bato bayebisi mokonzi na Sulia

oyo mwana mwasi asili koloba. Noki, mokonzi na Sulia atindaki Namana epai na mokonzi na Yisalaele, elongo na makabo mingi, ete abikisa ye.

Wana ekómi Namana epai na mokonzi na Yisalaele, mokonzi yango abangaki mingi. Abandi kotomboka mpe kopasola bilamba na ye. Alobi: "Ngai Nzambe ete nabikisa moto? Mpo na nini mokonzi na Sulia atindi ye epai na ngai? Bobele mpo na komeka ngai ete tobunana te?"

Eyoki Mosakoli Elisa yango, atindi monoko epai na mokonzi ete Namana akóma epai na ye. Nzambe akobikisa ye ete azua lokumu epai na bapakanano na Sulia. Ekómi Namana epai na ndako na Elisa atindi ntoma epai na ye kolakisa ye kokenda na Ebale Yaladene. Kuna akomisukola mbala nsambo mpe akobika.

Namana ayokaki nkanda mpe alongwaki. Eswaki ye mingi ete Elisa ayei epai na ye te, nde atindi ntoma epai na ye. Alingaki mpe kosukola kati na Yaladene te. Kasi baombo na ye balendisi ye makasi ete akenda. Boye, akei mpe amisukoli na Yaladene, mpe abikaki. Azongaki epai na ndako na Elisa mpe atondaki ye mingi. Alobeli ye: "Sikawa nayebi ete Nzambe mosusu azali kati na mokili mobimba te, bobele na Yisalaele."

Tala! Mwana mwasi moombo abangaki te komonisa kondima na ye monene na kati na bapakanano. Mpo na ye, lokumu na Nzambe eyebanaki na kati na bokonzi na mikili mibale mpe moto abikaki.

Bituneli:

1. Soko tozali na kondima na bozindo, Nzambe akobikisa malali yonso?
2. Nini ebikisaki Namana: kosukola mai, to kotosa esika moko na kondima?
3. Soko mwana oyo abangaki kotanga nkombo na Nzambe kati na bapakanano nde ekómaki boni?

4. Soko yo ozali elenge mwasi, okoki kotatola mpo na Yesu wapi, mpe na ndenge nini?

ATALIA

Tanga: 2 Mikonzi ch. 11 mpe 12; 2 Ntango ch. 22 mpe 23

Lisolo:

Atalia azalaki mama na Ahazia, mokonzi na Yuda. Emonaki Atalia ete mwana na ye asili kokufa, asali nzela ete akamata bokonzi. Atemaki mpe abomaki bana yonso na mokonzi mpo na lolendo na zua na ye. Bongo Atalia akómi mokonzi na Yuda.

Kasi Yoseba, ndeko mwasi na Ahazia, akamataki Yoasa, mwana na Ahazia, mpe abombaki ye na ndako na Nzambe kino ye akómaki mbula motoba. Moto mosusu te ayebaki ete ye azalaki na bomoi. Abatelaki ye malamumu mpe akolaki kitoko. Kati na mbula motoba yango, Atalia azalaki kokonza mokili mpe asalaki mabe mingi.

Bongo, wana ekómi Yoasa mbula nsambo, Yoyada, nganga na Tempelo, mpe mobali na Yoseba, abimisaki Yoasa. Alatisi ye lokola mokonzi, atii motole na motó na ye mpe abimisaki ye kati na ebele na bato. Bato basepelaki mingi, mpe bangangaki na esengo. Bongo, Mokonzi Atalia abimaki kotala ntina na makelele yango. Etali ye mwana yango, alutaki na nkanda. Na nsima moke, babomaki Atalia mpe Yoasa akómaki mokonzi.

Bituneli:

1. Okanisi ete Mokonzi Atalia alalaki mpongi malamumu mpo na mbula motoba wana ezalaki ye mokonzi? Soko yo osali likambo mabe, ata eyebani naino te, okofanda malamumu?

2. Kanisa: Soko yo opusi koluka eloko mpo na yo moko, ata eloko yango moke, soko ebebisi baringa mosusu na yo, okosepela mingi na eloko yango soko ozui yango? Mpe okanisi ete eloko yango ekoumela na yo?
3. Mabe na moto ekozanga koyebana? "Yo ozali kotia bokesene na biso liboso na yo mpe masumu masali biso na nkuku liboso na pole na elongi na yo" (Nzembo 90:8).

HULUDA

Tanga: 2 Mikonzi 22:14-20; 2 Ntango 34:22-28

Lisolo:

Manase, nkoko na Yosiya, asalaki mabe mingi wana ezalaki ye mokonzi. Ye akufaki mpe Yosiya akómaki mokonzi, ata azalaki bobele mwana na mbula 8, mpo ete tata na ye abomamaki. Yosiya amekaki kosala lokola Nzambe alobaki. Atindaki basali kobongisa Tempelo oyo ebebaki na ntango na bakonzi mosusu.

Ntango bazalaki kobongisa ndako na Nzambe bazuaki Mokanda na Nzambe na kati na yango. Babangaki mingi wana etangaki bango yango. Bongo, mokonzi atindaki basali na ye epai na Huluda, mwasi mosakoli na Tempelo, ete alimbola ntina na yango mpo na bango. Mwasi oyo asili kobala, nde azalaki kosala mosala na Nzambe.

Tala mwasi oyo: Ata ye abalani, azalaki kosalela Nzambe lokola na mosakoli. Alimboli Maloba na Nzambe malamumu epai na bango ete basosola yango.

Bituneli:

1. Ekoki ete mwasi azanga koyekola Mokanda na Nzambe mpo ete abali? Basi mingi bakoloba ete ntango ezangi bango mpo na kokenda losambo to kalasi. Bosana te ete na ntango na Hu-

luda, bazalaki kobika mpo na elanga na bango lokola. Nsinga na mwinda ezalaki te. Nzela na mai ezalaki mosika. Kasi Huluda apesaki ndambo monene na ntango na ye mpo na Nzambe.

2. Yo, ozali na mosala na kobokola bana na yo. Ozali kopesa ntango kolakisa bango maloba na Nzambe? Okoki kosunga bango koyeba Nzambe na nzela nini?
3. Huluda abangaki te kolimbola ata nsango na etumbu mpo na Yosiya. Soko yo otemi liboso na bato na lokumu, ozali kobanga kotatola mpo na Nzambe? Ozali koyoka nsoni? Malamu ete biso basi totatola na motindo nini? Ekoki ete mwasi anganga na makasi na ntango na kolakisa nsango na Nzambe?
4. Etuneli na kokanisa: Na mikili mosusu, basi bakotiama mpo na mosala na Nzambe kosala bobele yango. Basi mosusu bakoboya libala ete eloko moko epekisa mosala na bango te. Malamu tozua oyo na Zaire? Tosala nini ete tozua basi mosusu kokenda na kalasi na likolo koyekola Mokanda na Nzambe mpe kolakisa yango na basi?

ESETELE

Tanga: Buku mobimba na Esetele

Lisolo:

Mokonzi moko, mopakano, nkombo na ye Ahasewelusu, azalaki kokonza mikili monene, tee kino mikili na Afrika. Mikili yango ebiangami lelo, Etiopia na nord na Afrika (1:1). Asalaki elambo monene mpe abiangaki bato mingi. Wana esepe-laki Mokonzi Ahasewelusu na mokolo na nsambo na elambo yango, abiangaki mwasi na ye, Waseti. Ali-lingaki ye kofanda epai na ye ete bato yonso ba-

tala kitoko na ye, kasi mwasi aboyaki! Mokonzi ayokaki nkanda mingi mpe abiangaki basungi na ye kati na bokonzi mobimba koya epai na ye. Atunaki soko asala nini na Waseti mpo ete aboyaki kotosa ye.

Balobeli Ahasewelusu ete Waseti asali mabe bobele epai na mobali na ye te, kasi akómi ndakisa mabe mingi mpo na basi yonso. Soko nsango yango eyebani na mikili, basi mosusu mingi bakoboya kotosa babali na bango lokola. Bongo, balobaki ete malamumu Waseti azala mwasi na mokonzi lisusu te. Alongola ye.

Bongo, mokonzi aboyaki mwasi yango mpe alukaki mwasi na sika, mwasi na kotosa mpenza, ete azala mwasi na ye. Ntango nsango eyebanaki ete Mokonzi azalaki koluka mwasi na sika, basi mingi bakómi na esika na Mokonzi na mposa ete baponama na Mokonzi. Moledakai, Moyuda oyo akangami na mikili yango lokola moombo, atindaki mwana mwasi kitoko, mwana na ndeko na ye oyo asilaki kokufa, nkombo na ye Esetele. Tokotala motindo likambo yango esungaki Bayuda na nsima.

Wana ekokenda mwasi liboso na Mokonzi Ahasewelusu, ye akokaki kopona eloko nini elingaki ye kokenda na yango epai na Mokonzi. Nde Esetele atunaki eloko moko te, bobele yango Hege, mobateli na basi, aponaki mpo na ye. Bato bakamwaki mingi ete Esetele alulelaki eloko te, atunaki eloko te. Azalaki bobele na boboto mpe na kimia (2: 15-17). Wana etalaki Mokonzi Ahasewelusu Esetele, aponaki bobele ye kati na basi mingi.

Moledakai, tata mobateli na Esetele, alakisi ye koyebisa libota na ye te. Esetele atosaki ye malamumu. Atikalaki kotosa, ata asili kokóma mwasi na Mokonzi. Moledakai atiaki miso malamumu likolo na Esetele ete likambo ebimela ye te (2:11, 21-22).

Mokolo mosusu, Moledakai ayokaki ete basali mibale na mokonzi bazalaki koluka nzela koboma Mokonzi. Moledakai ayebisaki yango na Esetele

mpe ye ayebisaki Mokonzi. Bongo, bakangaki bato yango mibale noki mpe babomaki bango. Esungaki Mokonzi mingi.

Kasi Mokonzi azalaki na mosali mosusu oyo azalaki mabe mingi. Hamana azalaki kapita na basali na Mokonzi. Atiyaki mobeko ete bato yonso bakumisa ye. Moledakai aboyaki. Hamana ayebaki ete Moledakai azalaki Moyuda. Ye akosaki Mokonzi na mayele mabe kino ye atiyaki mobeko makasi: Bayuda yonso bakobomama.

Mokonzi asosolaki te bato Hamana alingaki koboma. Bayuda na mokili mobimba bazalaki kobanga mpe kolela. Moledakai ayebisaki Eseteli nsango na mawa yango. Atunaki Esetele kokenda epai na Mokonzi Ahasewelusu, kobondela mpo na bomoi na ye mpe bato na ye, Bayuda. Esetele abangaki mingi kokenda epai na Mokonzi soko ye abiangaki ye te. Soko andimi koya na ye te, akoki koboma ye mbala moko! Nde Moledakai alobeli ye: "Okanisi ete okobika mpo ete ozali mwasi na Mokonzi? Eloko te! Nani ayebi? Ekoki kozala ete yo okómi mwasi na mokonzi bobele na ntina oyo, ete obikisa libota na yo, Bayuda." Esetele abangaki mingi, kasi alobaki ete akomeka. Likambo te, soko akufi, nde akufi. Ekoki na ye komeka kosunga bandeko na ye, Bayuda.

Esetele asalaki mayele: ayebisaki yonso polele epai na Mokonzi te. Atunaki bobele ete, soko Mokonzi alingi, akóma epai na ye koliya elambo elongo na Hamana, bobele bango mibale. Mokonzi andimaki, mpe Hamana asepelaki mingi. Akanisaki eloko te; atondaki na lolendo ete mwasi na mokonzi abiangi ye koliya. Eyei Hamana mpe Mokonzi epai na Esetele, ayebisaki ye naino te likambo na motema na ye, nde atunaki bango koya na elambo mokolo na nsima lokola. Ntango wana, ayebisaki likambo yango polele liboso na bango mibale. Mokonzi ayokaki nkanda mingi mpe abomaki Hamana mpo na mayele na ye mabe. Ye anetoli Moledakai

na esika na lokumu mpo ete asungaki ye Mokonzi wana elingaki bato koboma ye. Bayuda bakufaki te. Bafandaki bobele na kimia na mokili na bapakanano ata bazalaki baombo wana.

Bituneli:

1. Okanisi ete Esetele ayebaki ete akosunga bato na ye mingi boye?
2. Soko Nzambe azali Nkolo na bomoi na yo, nani ayebi mosala oyo okosala mpo na bokonzi na Ye soko otosi Ye? Nani ayebi soko makambo makoti kati na bomoi na yo lelo mazali kobongisa yo mpo na kosalela Ye na nsima?
3. Soko Nzambe atuni yo kosala eloko makasi, mpe bomoi na yo ezali na likamba, okobanga? Soko Nzambe atuni yo kokenda kotatola epai na bato na lokumu kati na bokonzi, okosala nini?
4. Tala Esetele 2:10 mpe 20 lisusu. Uta na bomwana, Esetele ayekolaki kotosa. Ozali kobuna na libondeli mpe na etingia ete bana na yo bayekola kotosa wana etikali bango mike? Ata Moledakai azalaki bobele tata mobateli, abokoli Esetele malamú.
5. Etuneli na kokanisa mpe kosololana: Tosala mayele nini ete bana batosa? Kobeta, kosoola, kofanda kimia, kosala eloko te, to nini?

MWASI NA YOBO

Tanga: Yobo ch. 1-3 mpe 42

Lisolo:

Yobo azalaki moto oyo alutaki na boyengebene mpe na sembo. Abangaki Nzambe mpe azalaki kokima mabe (1:1). Ye azalaki na bana babali 7 mpe bana basi 3. Azalaki na banyama mingi lokola.

Kasi Nzambe aponaki Yobo mpo na komonisa nkembo na Ye kati na bato. Apesaki nzela na Satana ete ameka ye (1:7-12). Satana alobaki na Nzambe ete Yobo azalaki kotosa Ye, Nzambe, bobele mpo ete Nzambe abatelaki ye mpe asungaki ye mingi, kasi Satana alobaki ete soko Nzambe apesaki ye, Satana, nzela kotungisa ye, nde kondima na Yobo ekosila. Bongo, Nzambe apesaki ye nzela komeka ye, kasi alobaki ete aboma ye te.

Eee! Satana abomaki bibwele yonso, mpe abomaki bana na ye yonso lokola. Na nsima, atondisi nzoto mobimba na Yobo na mbuma na mayina! Nani akozala na mpiko kati na makambo ndenge yango? Yoka oyo elobami na ndako na bango: Mwasi na Yobo alobeli ye: "Otikali na boyengebene mpo na nini? Lakela Nzambe mabe mpe kufa." Yobo alobeli mwasi: "Ozali koloba lokola basi na bilema bakoloba. Boni? Tokoza malamumu epai na Nzambe mpe toza mabe te?"

Kati na oyo yonso, Yobo asalaki masumu na bibebu na ye te (2:10). Bongo, na nsuka, nsima na komekama na Satana, Nzambe alendisaki ye lisusu. Yobo azuaki bampate 14.000, bakamela 6.000, bangombe 2.000 mpe mpunda 1.000. Apesaki bango bana babali nsambo mpe bana basi misato lokola (4:12-17). Na mokili mobimba, bana basi kitoko lokola bana basi na Yobo bazalaki te. Yobo aumelaki na bomoi mbula 140 na nsima na mpasi na ye. Boye, amonaki bana na ye mpe bana na bana na ye kino mabota minei. Solo, Yobo akufaki mpaka mpe atondi na mikolo mingi.

Bituneli:

1. Okanisi nini na ntina na mwasi na Yobo? Asungaki Yobo kati na mawa na ye?
2. Kasi na liboso na kosambisa mwasi na Yobo, omikanisa yo moko. Ozali kolendisa mobali na yo mpe bana na yo kati na kondima, to ozali kopengwisa bango?

3. Mwasi akoki kolendisa mobali na ye kati na Nzambe na nzela nini?

MOTINDO NA MWASI MALAMU

Tanga: Masese 31

Lisolo:

Mokabo (chapitre) oyo ezali toli na mama na mokonzi epai na mwana na ye. Ezali likebisi ete akwea na mobulu te. Uta na verset 10 kino nsuka, azali koyebisa motindo na mwasi malamumu. Totala verset moko na moko.

Verset 10: "Nani akoki kozua mwasi na motema malamumu? Aleki mabanga na penini na motuya."

Azali komonisa awa ete basi malamumu bazali mingi te. Bakoki kosombama te mpo ete baluti na motuya. Mosolo na tata eyebi kofuta yango te. Oluka mwasi malamumu bobele na nzela na mosolo te.

Verset 11: "Motema na mobali na ye ekondima ye libela mpe akozanga biloko lisusu te."

Verset oyo emonisi ete ntembe ekozala kati na mobali mpe mwasi na ye te. Babali mosusu bakokenda koluka biloko oyo esili koyibama to biloko na nsima na etumba, kasi mobali oyo azui mwasi malamumu azali na bosenga na koluka esengo na libanda na ndako na ye te.

Verset 12: "Akosalela ye malamumu, akobebisa ye te, mikolo yonso na bomoi na ye."

Koswana te, kokosa te, lokuta te, ekobo te, koinaima te! Bobele bolingo, esengo, boboto, koyokana.

Verset 13: "Akolukaka nkunza na mpate mpe nkongenge mpe akosalaka mosala na maboko na ye na motema malamumu."

Kalakala, basi bazalaki kotonga elamba mobimba mpe kotekisa elamba yango mpo na mosolo, to kosala bilamba mpo na libota na bango. Bakokaki kokenda na magasinu kosomba elamba te. Mwasi malamumu akosala mosala na ye bobele na esengo. Basi mosusu bakosalaka mpo ete yango ezali motindo na basi na mokili na bango, mpe mpo ete babangi babali na bango. Nde banani bakosala mosala na bango na esengo seko?

Verset 14: "Azali lokola masua na batekisi, akokómisa bilei na ye longwa na mosika."

Soko mwasi akei mosika, ntango mosusu akozua bilei bileki oyo bizali penepene na malamumu. Mwasi oyo alembi te kotambola mosika. Akei koluka bilei malamumu oyo ezali na motuya malamumu.

Verset 15: "Akolamuka wana ezali naino butu, mpe akobongisa bilei mpo na libota na ye, mpe misala mpo na baombo basi na ye."

Oyo emonisi ete mwasi malamumu azali goigoi te.

Verset 16: "Akotala elanga mpe akosomba yango, na mbuma na maboko na ye akokona elanga na miwiti."

Motindo na basi na Zaire, boye te?

Verset 17: "Akomezingela loketo na nguya, mpe akokembisa maboko na ye."

Omoni moto goigoi na maloba oyo te!

Verset 18: "Akososola ete biloko na ye izali malamumu; mwinda na ye ekozimana na butu te."

Okanisi ete mwasi oyo akotekisa eloko mabe, to na motuya na moyibi? Verset oyo elingi koloba ete mwasi alala mpongi na butu te? Soko moke te! Esengi ete tobatela nzoto mpe tozua mpongi malamumu, kasi emonisi ete akokengela ndako malamumu.

Verset 19: "Akotia loboko na ye na eyotwelo-nabusi mpe loboko na ye esimbi ekan-gelo na nkunza."

Ata mosala nini, nde ekoki na ye. Kolongola nkunza na mpate, kobongola yango na nkamba, kotonga elamba, mpe na nsuka, kosala elamba na kolata: yonso ezali mosala makasi. Awa na Zaire, totali nkunza na mpate te, kasi tokoki kokokisa mosala yango na mosala makasi na basi na Zaire.

Verset 20: "Asemboli loboko na ye epai na babola; ee ananoli matandu na ye epai na mozangi."

Sikawa mama abandi kosolola na ntina na motema na mwasi malamumu. Kopesa epai na babola ezali elembo mpe motindo na bana na Nzambe mpe bapakano bayebi yango. Baalaba bazali na mobeko ete bapesa na babola. Bacatholiques bakopesa na babola bafandi na liboso na ndako na losambo na bango. Soko topesi na babola yonso baoyo bayei, nini ekotikala mpo na biso? Kasi soko topesi te, tozali kotosa Nzambe? Boni? Tokokisa mobeko oyo na mayele nini? Kondimana na Sika elakisi biso ete eluti na malamumu kosunga baoyo bazali kati na kondima. Bongo, tozunga nani liboso?

Verset 21: "Abangi mbula mpembe mpo na libota na ye te zambi libota na ye yonso balatisami na bilamba motane."

Na mokili na Kanana, mbula mpembe ("neige") ezalaki koya na ntango na mpio. Mpio na motindo yango ezali na Zaire te. Kasi mwasi malamumu asilaki kobongisa elamba na kilo mpo na libota na ye. Awa na Zaire, Nzambe asungi biso mpe tosenji bi-

lamba na kilo eluti te. Kasi mama akotala bosennga na libota na ye mpo na bilamba na bilei na esika na kolala.

Verset 22: "Akomisalela bilamba bikakisami; bilamba na ye izali na molikani-kitoko mpe na motane."

Totali awa ete Nzambe alingi mwasi komikenge-la ete nzoto na ye ezala mpeto mpe kitoko. Elamba motane na ntango na kokoma Biblia ezalaki elembo na lokumu mpe ezalaki eloko na motuya mingi. Nde tobosana te yango Petelo alobeli biso:

"Tika kitoko na bino ezala kitoko na libanda te, lokola na kotongana na nsuki mpe komizingela na biloko na wolo soko na kolata bilamba na kitoko. Kasi tika kitoko na bino ezala eloko ebombami na motema, kitoko oyo ekobeba te, oyo na molimo na bopolo mpe na kimia; yango ezali na motuya monene na miso na Nzambe" (1 Petelo 3:3,4).

Verset 23: "Mobali na ye ayebani na bikuke wana ekofandaka ye kati na bampaka na mokili."

Ntina na yango ezali ete soko mobali azali na kimia na kati na ndako mpe mwasi asungi ye kitoko, nde ye akoyebana lokola moto na lokumu na mboka na ye. Ekozanga te. Mobali oyo azali na matata na ndako, azui ntango malamumu mpo na mosala na ye te.

Verset 24: "Akosalaka bilamba na kitoko mpe akotekisa yango; akokómisa nkambana-loketo epai na batekisi."

Lisusu, tomoni ete mwasi malamumu oyo azali moto na mosala.

Verset 25: "Nguya mpe lokumu izali bilamba na ye; akoseka mpo na mikolo mikoya."

Ntina awa ezali ete akobanga mpo na lobi te, mpo ete asili kokokisa makambo na ndako na ye.

Verset 26: "Akozipola monoko na ye na mayele, mibeko na boboto izali na lolemo na ye."

Lisusu totali motindo na molimo na ye: koswana te, kolobaloba te.

Verset 27: "Akotala malamumu na makambo na ndako na ye; akoliaka kwanga na goigoi te."

Yo oyebi esika mwana na yo azali kokenda? Ozali kopesa ye toli mpo na mikolo mikoya?

Verset 28: "Bana na ye bakotelema mpe bakobiananga ye mopambwami; mobali na ye akosanzola ye."

Mbala mosusu bana bakotomboka, kasi nsima bakozonga na esengo epai na mama na tata mpo ete bapesi bango toli malamumu.

Verset 29: "Bana basi mingi basali na sembo nde yo okolekaka bango yonso."

Mwasi oyo akotosa toli oyo Mama apesi na leso oyo aluti na malamumu.

Verset 30: "Bonzenga ekozimbisa mpe kitoko ezali mpamba, nde mwasi oyo akotosa Yawe, ye akosanzolama."

Ata mwasi akosala nini, motindo na motema na ye epai na Yesu ezali likambo eluti na ntina.

Verset 31: "Pesa ye mbuma na matandu na ye; tika ete misala na ye mpenza misanzola ye kati na bikuke."

Mosala na yo ekoyebisa motindo na yo. Tika ete bato yonso batala yo pelamoko mwasi malamumu.

Tokokisa makambo oyo ndenge nini? Bobele na libondeli mpe etingia kati na Molimo Mosanto.

KOBILANA NA MAKAMBO

Lokasa

<u>Nkombo na Basi:</u>	<u>Lokasa</u>
EWA -- Komekama	1
SALA -- Kozanga mwana	2
MWASI NA LOTA -- Kotala nsima	4
LEBEKA -- Koumela na nzela malamumu	5
LEA MPE LAELE -- Bandeko basi	7
DINA -- Kobala mopakano	8
YOKEBEDE -- Kondima; kobokola mwana	10
SIPOLA -- Kotosa mobali	12
MILYAMA -- Koyoka zua	13
LAABA -- Mwasi na ekobo	16
DEBOLA -- Kosunga mokili mpe bakonzi	17
LUTA -- Bokilo. Kolinga eluti kotosa	18
HANA -- Kobondela; kobokola mwana	20
MIKALA -- Kotosa mobali	22
ABIGAILI -- Koluka nzela malamumu	24
MWASI, MOSOOLI NA MILIMO NA ENE-DOLO Koluka nkisi mabe	25
BATA-SEBA -- Kosala pite	27
BASI MOSUSU BASUNGI DAWIDI Kotosa bakonzi	28
MOKONZI MWASI NA SEBA Kokonza mpe koluka mayele	29
MWASI NA YELOBAMA -- Kokosa	31
MWASI-AKUFELI-MOBALI Kozanga mpe kozua	32
MWASI NA SUNEME Koyamba bapaya; kolela kufa	34

MWANA MWASI MOOMBO NA KONDIMA Motatoli na Nzambe	36
ATALIA -- Kofuta mpo na masumu	38
HULUDA -- Kolakisa Maloba na Nzambe	39
ESETELE -- Kokonza	40
MWASI NA YOBO -- Kolendisa bato	43
MOTINDO NA MWASI MALAMU	45